

POROČILO

z druge delavnice tematske (fokusne) skupine morje in obala v okviru prenove Strategije prostorskega razvoja Slovenije – SPRS, ki je potekalo

v sredo, 30. 8. 2017 od 9. do 14.30 ure

V poročilu povzemamo razpravo z deležniki na drugi delavnici fokusne (tematske) skupine za morje in obalo o ciljih prostorskega razvoja Slovenije in njihovi relevantnosti za morje in obalo, predloge dopolnitev ter prostorske in sektorske ukrepe, ki so potrebni za njihovo doseganje. Predlogi delavnice bodo vključeni v pripravo osnutka Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050.

Ozadje in namen poglobljene tematske obravnave

Po treh javnih posvetovanjih, na katerih so bila potrjena izhodišča za prenovu SPRS, pripravljena SWOT analiza, oblikovana vizija ter cilji prostorskega razvoja Slovenije, so bile v letu 2016 že izvedene poglobljene tematske obravnave štirih ključnih tem: funkcionalnih urbanih območij, podeželja in zelene infrastrukture, prostorskih možnosti za nizkoogljično družbo ter gorskih in obmejnih območij. V maju in avgustu 2017 je sledila še poglobljena tematska obravnava morja in obale.

Za vsako od navedenih tematskih področij je bilo pripravljeno izhodiščno strokovno gradivo z vprašanji za delavnico. Ciljna publika so bili deležniki z nacionalne in lokalne ravni, regionalnih razvojnih agencij, interesnih združenj in nevladnih organizacij ter predstavniki raziskovalnih in izobraževalnih institucij. Za prva štiri področja je bila pripravljena po ena delavnica, ki ji je v decembru 2016 sledil posvet v obliki skupne delavnice vseh štirih fokusnih skupin. Za morje in obalo je bila spomladi 2017 vzpostavljena peta fokusna (tematska) skupina. Organizirani sta bili dve delavnici, prva 29. maja 2017 in druga 30. avgusta 2017.

Namen razprave v fokusni (tematski) skupini morje in obala je bila podrobnejša obravnava vloge morja in z njim funkcionalno povezanega obalnega območja v okviru prostorskega razvoja države kot podlaga za opredelitev strateških vsebin v dolgoročni viziji, ciljih ter usmeritvah za prostorski razvoj Slovenije (SPRS 2030 / 2050). Razprava v fokusni (tematski) skupini je potekala na podlagi vnaprej pripravljenega strokovnega gradiva in ključnih razvojnih vprašanj. Gradivo za prvo delavnico fokusne (tematske) skupine je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja ob upoštevanju: (1) usmeritev veljavnih predpisov na strateški ravni, ki določajo obravnavo morja in obale, (2) usmeritev Strategije prostorskega razvoja Slovenije (2004) za morje in obalo ter (3) pregleda razvojnih ciljev resorjev na podlagi njihovih razvojnih dokumentov. Gradivo za

drugo delavnico je obsegalo cilje prostorskega razvoja Slovenije ter ukrepe, ki so bili rezultat predhodnih javnih posvetovanj in posvetovanj v okviru izvedenih delavnic za štiri tematska področja v letu 2011, dopolnjeno s predlogi, ki jih je posredoval Zavod RS za varstvo narave pred.

Udeleženci delavnice 30. 8. 2017:

Delavnice se je udeležilo 5 predstavnikov obalnih občin, predstavnik regionalne razvojne agencije (RRC Koper), 18 predstavnikov resorjev (zunanje zadeve, zaščita in reševanje, obramba, regionalni razvoj, promet, energija, kulturna dediščina, okolje – narava in vode, kmetijstvo – ribištvo, prostor, evropska kohezijska politika), 4 predstavniki strokovnih institucij (GIS, NIB, ZRSVN, ZVKD) in predstavnik gospodarstva (primorska gospodarska zbornica). Na dogodku sta sodelovala tudi 2 zunanja strokovnjaka delovne skupine, ki izvaja strateško vrednotenje in strateško ocenjevanje vplivov na okolje (Biotehniška fakulteta).

Seznam prisotnih je na voljo na Ministrstvu za okolje in prostor, DPGS.

Potek delavnice

Delavnica je potekala v dveh delih. Vodila jo je vodja sektorja za strateški prostorski razvoj pri MOP, DPGS, Lenča Humerca Šolar.

V uvodnem delu je mag. Lenča Humerca Šolar predstavila namen in cilje ter potek delavnice. Nato je Blanka Bartol predstavila povzetke prve delavnice (28. 5. 2017) fokusne skupine o SWOT analizi, viziji prostorskega razvoja, sinergijah in konfliktih na morju ter o potencialih za različne dejavnosti na morju.

V prvem delu so udeleženci dopolnili SWOT analizo, pri čemer so med prednostmi med drugim izpostavili zlasti ugodno strateško lego obalnega somestja v odnosu do mednarodnega, srednjeevropskega prostora, ribištvo kot del lokalne identitete in turizma ter aktivna vloga v EU strategiji za Jadransko-Jonsko regijo; med slabostmi so med drugim izpostavili (pre)obremenjenost obale in morja z različnimi dejavnostmi, omejene pogoje za vzpostavljanje koridorjev v mednarodnem prostoru ter spreminjanje kulturne krajine zaradi poselitvenih trendov; razvojna priložnost je ohranitev kvalitete obalnih mest, vzpostavitev zelenih koridorjev na obali, vzpostavitev učinkovitih in trajnostnih oblik prometa med morjem, obalo in zaledjem; nevarnosti pa predstavljajo podnebne spremembe, nerealizacija projekta II. tira, odvisnost od enega vodnega vira ter neusklajeno upravljanje pristanišč v Severnem Jadranu.

Drugi del je bil posvečen vprašanju, ali je treba osnutek vizije prostorskega razvoja, ki je bila pripravljena na osnovi predhodnih javnih posvetovanj, dopolniti z vidiki morja in obale. Za obravnavo na delavnici so že bili narejeni predlogi dopolnitev osnutka. Ključna poudarka razprave sta bila, da je treba ohraniti živo – reproduktivno morje ter razvijati Slovenijo kot ribolovno in pomorsko državo.

V tretjem sklopu so med konflikti na morju in na obali bili izpostavljeni nekateri primeri, kot so npr. zavarovana območja in navtični turizem, pa tudi ladijski promet in plovne poti drugih vrst plovil. Med obstoječimi in možnimi sinergijami pa so npr. med varstvom arheoloških ostalin in varstvom narave.

Udeleženci so se dotaknili tudi vprašanja potencialov za dejavnosti in rabe na morju za področje ribištva, obrambe, ladijskega prometa in pristanišča, poselitve, turizma, marikulture, rabe energije morja ter po področjih nanizali potenciale in izzive

Podrobnejše poročilo s prve delavnice za morje in obalo je dostopno na spletni strani: http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_razvoj_na_nacionalni_ravni/prenova_strategije_prostorskega_razvoja_slovenije/poglobljena_tematska_obravnavna_morja_in_obale_v_procesu_prenove_sprs/

V prvem delu delavnice so bili obravnavani cilji prostorskega razvoja Slovenije. Uvodoma je Ines Lupše predstavila vseh pet (5) strateških ciljev prostorskega razvoja Slovenije in njihove specifične cilje s podcilji. Peti (5) strateški cilj je horizontalen cilj, saj se vsebinsko pokriva s predhodnimi štirimi strateškimi cilji. Blanka Bartol je v nadaljevanju predstavila način dela po skupinah.

Delo je potekalo v 4 skupinah. Skupine so pričele z obravnavo ciljev od 1-5 z zamikom (prva skupina je začela s 1. ciljem, druga skupina s 2. ciljem, tretja s 3 in 4. ciljem in četrta skupina s 5. ciljem).

Vodilna vprašanja za vsako skupino so bila:

- 1. Ali je treba oblikovati dodatni specifični prostorski cilj za morje? Kateri? Utemeljitev.**
- 2. Ali je treba oblikovati kateri specifični prostorski cilj za obalo? Kateri? Utemeljitev**
- 3. Kateri specifični cilji in njihovi podcilji so pomembni za morje in kateri za obalo? Utemeljitev.**

V drugem delu delavnice so bili obravnavani ukrepi za doseganje cilje prostorskega razvoja s poudarkom na morju in obali. Uvodoma je Ines Lupše predstavila rezultate fokusnih skupin, ki se nanašajo na obalno območje (urbana območja in suburbanizirana obalna območja). Blanka Bartol je v nadaljevanju predstavila način dela po skupinah.

Skupine so obravnavale ukrepe za iste cilje, s katerimi so se ukvarjale v prvem delu delavnice, v kolikor pa so imele predloge ukrepov, so jih navedle tudi za druge cilje.

Delo v skupinah na podlagi vprašanj:

- 4. S kakšnimi/katerimi ukrepi bi dosegli prostorski cilj?**
- 5. Katero politiko resorja in v kolikšni meri bi bilo treba prilagoditi za izvajanje prostorskega cilja?**
- 6. Ali in kako bi k izvajanju prispevalo mednarodno / čezmejno povezovanje? Bi okrepilo ali oslabilo izvajanje prostorskega cilja? Kdo bi morali biti nosilci povezovanja?**

Sledilo je poročanje in razprava.

V poročilu so podani ključne ugotovitve in povzetki razprave ter obravnavani in predstavljeni le cilji, ki so jih obravnavale skupine na delavnici.

Prepis plakatov je v prilogi.

I. DEL DELAVNICE

1.1 Povzetek razprave po ciljeh na podlagi vprašanj

- Ali je treba oblikovati dodatni specifični prostorski cilj za morje? Kateri? Utemeljitev
- Ali je treba oblikovati kateri specifični prostorski cilj za obalo? Kateri? Utemeljitev

CILJ 1 »RACIONALEN IN UČINKOVIT PROSTORSKI RAZVOJ«

Skupine niso opredelile dodatnega specifičnega cilja.

Cilj »zmanjševanje ranljivosti prostora oz. izpostavljenosti prebivalstva in infrastrukture naravnim in drugim nesrečam, vključno s podnebnimi spremembami in njihovimi posledicami« prepoznani kot specifičen za morje in obalo za naslednje vsebine: požari v naravnem okolju, nevarnost požarov zaradi železniške proge / prometa; nesreče na morju (ladijske nesreče); onesnaženje na morju. Potres za obalo in morje ne predstavlja nevarnosti.

CILJ 2 »VEČJA KONKURENČNOST SLOVENSkih MEST«

Skupine so kot pomembne označila vse navedene cilje, vendar so menili, da bi morali (prvi) specifični cilj C 2.1 »Primerljiva opremljenost slovenskih mest s ponudbo in storitvami ter dobra infrastrukturna povezanost z evropskimi in regionalnimi središči« preoblikovati v dva specifična cilja, in sicer C 2.1 »Primerljiva opremljenost slovenskih mest s ponudbo in storitvami« in novi cilj C 2.4 »Dobra infrastruktura povezanost z evropskimi in regionalnimi središči«. Predlog je utemeljila s pojasnilom, da je infrastruktura predpogoj za konkurenčnost mest in krepitev notranjih sinergij ter konkurenčnost. Obenem pa je pomembna tudi za zunanje akterje in privlačnost. Hkrati pa je pomembna tudi za zunanje akterje in privlačnost. Prav tako nadaljnji razvoj mest brez regionalne povezave ni smiselni in možen. Treba ga je navezati tako na morje kot obalo.

CILJ 3 »KAKOVOST ŽIVLJENJA V MESTIH IN NA PODEŽELJU«

Skupine so opredelile naslednje dodatne specifične cilje:

- »Izboljševanje dostopnosti (predvsem do družbenih dejavnosti)« za zagotavljanje pogojev za razvoj dejavnosti«.
- »Javna dostopnost morja in obale«.
- »Izboljšanje dostopnosti do družbenih dejavnosti«
- »Usmerjanje gospodarstva za zagotavljanje kakovosti življenja«.
- »Izboljšati pogoje za lokalno gospodarstvo, ki temeljijo na lokalnih/regionalnih teritorialnih kapitalih«.

CILJ 4 »ZAGOTAVLJANJE PROSTORSKE IDENTITETE SLOVENIJE«

Predlagan je bil naslednji dodaten specifični cilj: »Določitev prioriteta glede dejavnosti« (po čem želimo biti prepoznavni).

CILJ 5 »PROŽNOST / ODPORNOST IN PRILAGODLJIVOST NA SPREMENJENE RAZMERE«

Cilj 5 je horizontalni cilj, saj se vsebinsko povezuje na cilje 1-4. Predlagani so bili naslednji dodatni specifični cilji:

- »Celovit pristop k upravljanju zavarovanih območij«. Ker imajo različni varstveni režimi različne stopnje varovanja. Ob pripravi skupnih kart zavarovanja, ni enoznačno jasno, katero območje je potrebo višje stopnje zavarovanja in katero nižje.
- »Določitev prioriteta razvoja / rangiranje ukrepov SPRS 2050« v luči arbitražnega sporazuma in podnebnih sprememb.

- **»reafirmacija prostorskega načrtovanja«**, ker je treba poudariti vlogo, vrniti pomen prostorskega načrtovanja
- **»Mednarodni kontekst upravljanja«**, ker bi si Slovenija morala znati izboriti vire, ki nam pripadajo (ribe) in določiti razvojne prioritete (na ravni strateških dokumentov RS).
- **»Zagotovitev dobrih podatkovnih osnov«**.
- **»Izboljševanja ravni znanja, podlag za pravilne odločitve«**.

- **Kateri specifični cilji in njihovi podcilji so pomembni za morje in kateri za obalo? Utemeljitev.**

CILJ 1: RACIONALEN IN UČINKOVIT PROSTORSKI RAZVOJ

Splošno k ciljem:

- Kot pomembni so bili prepoznani vsi specifični cilji.
- Opozorjeno je bilo na podvajanje ciljev v skupini podciljev cilja **C. 1.2 »Varčna in vzdržna raba virov in prostora«**, in sicer: *cilj 1.2.1 »Trajnostno ravnanje z vodnimi viri«* in *1.2.7 »Trajnostna raba morskih in obalnih virov«* ter ciljev *1.2.3 »Zagotoviti ustrezen sistem ravnanja z odpadnimi vodami«* in *1.2.7 »Trajnostna raba morskih in obalnih virov«*;
- Cilj **C 1.3 Razvoj območij na podlagi prostorskih/teritorialnih potencialih (specializacija)** je ključen cilj oziroma predpogoj za izvajanje cilja 1.2 in vseh njegovih podciljev. Narediti povezavo med vsemi cilji na cilj 1.3.

Ključni poudarki razprave:

- Izdelati pomorski prostorski načrt in OPN-je, ker so nujno izhodišče za vsa čezmejna usklajevanja interesov v prostoru.
- Določiti namensko rabo prostora na morju in obali.
- Nujno je čezmejno sodelovanje; zaradi vpliva onesnaženja v Italiji (Padska nižina) in Hrvaške.

CILJ 2: VEČJA KONKURENČNOST SLOVENSkih MEST

Splošno k ciljem:

- Celotno Slovenijo bi morali organizirati kot dobro delujoče in s trajnostno mobilnostjo povezano mesto, kar je izvedljivo glede na njeno velikost. S tem bi najbolje prispevali tudi k doseganju cilja 1 – racionalen in učinkovit prostorski razvoj. Tak koncept bi moral podpreti tudi razvoj logistike.
- Regionalni razvojni program za Južno Primorsko vključuje »severno-jadransko urbano aglomeracijo«, ki je razvojna vizija za širše (čezmejnega) območja. (Tej viziji je bil najbližje projekt Adria A, ki se je posvečal vzpostavitvi trajnostne mobilnosti na čezmejnem območju s poudarkom na železnici, Program ETS SI-IT 2013).
- Nadaljnji razvoj mest brez regionalne povezave ni smisel in možen. Treba ga je navezati tako na morje kot obalo.
- Potencial prostora za razvoj Kopra ni enak potencialu Ljubljane ali Maribora. Postavlja se vprašanje, ali še naprej krepiti razvoj Kopra, večati njegovo konkurenčnost ali ga zgolj ohranjati? Ali velja enak cilj »večja konkurenčnost mest« tudi za Koper? Ali je potrebno zanj oblikovati specifični cilj? Zamejiti prostorski razvoj? Ker je velik del obalnega območja zaščiten (zavarovana območja), ker se večajo pritiski na obalno območje tako s koncentracijo poselitve na obali kot tudi z organizacijo dejavnosti (t.i. litoralizacija).
- V obalnih mestih in tudi v manjših naseljih je močno prisoten problem praznjenja, ki vpliva na degradacijo stavbnega fonda in mestnega prostora. Oživitev je težavna, deloma zaradi upada prebivalstva, nizke rodnosti in staranja prebivalstva. V občini Piran bo čez 20 let razmerje starejše prebivalstvo : mlado prebivalstvo 9 : 2. Drug problem vitalnosti mest pa je velik del počitniških stanovanj in nezainteresiranost lastnikov za kakršno koli drugo obliko uporabo (npr. oddajanje za turiste).

- Javni potniški promet ni več ustrezen izraz, saj se uveljavljajo raznolike oblike trajnostne mobilnosti. Predlog novega poimenovanja: trajnostne oblike javno dostopnega (skupinskega) prevoza.

Ključni poudarki razprave:

- Prepoved novih gradenj na nepozidanih območjih in poudarek na prenovi stavb oziroma sosek in revitalizaciji mest.
- Krepitev storitvenih dejavnosti oz. krepitev intelektualnih potencialov za razvoj mest, tudi s krepitevijo čezmejnih povezav.
- Uvedba presoje družbenih vplivov na okolje.
- Zagotovitev pogojev za diverzificiran pomorski in letalski potniški promet v obalnih mestih.
- Zagotovitev pogojev za vzpostavitev turistične infrastrukture na morju.
- Instrument za okrepitev območij na čezmejni ravni je tudi EZTS/EGTC.
- Povezovanje mest oziroma somestja v okviru protokola ICZM ter vzpostavitev organa upravljanja ICZM (tudi mednarodno) in povezovanje v okviru Strategije EUSAIR.
- Izkoristiti »platformo« EUSAIR za boljše državno in medobčinsko sodelovanje.

CILJ 3 »KAKOVOST ŽIVLJENJA V MESTIH IN NA PODEŽELJU«

Splošno k ciljem:

Kot najpomembnejši cilji so bili izpostavljeni:

- **cilj 3.1.3 »Izboljšati ponudbo kvalitetnih in potrebam prilagojenih stanovanj v mestih in funkcionalnih urbanih območjih«;**
- **cilj 3.1.4 Zmanjševanje potrebe po mobilnosti, prometu, spremenjene potovalne navade in izboljšana dostopnost**, s predlogom, da se na območjih z majhno kritično maso (upadanje prebivalstva, specifične potrebe, otežena dostopnost) potrebno ustvarijo pogoji, da se kritična masa poveča in slednjo zmanjšati tam, kjer je prevelika (mesta);
- **cilj 3.2 »Izboljšati pogoje za lokalno gospodarstvo, ki temeljijo na lokalnih/regionalnih teritorialnih kapitalih«**, ker če ne vzpostavimo trajnostne mobilnosti na morju, ne bomo razbremenili obale.

Ključni poudarki razprave:

- Pomen izboljševanja dostopnosti (predvsem do družbenih dejavnosti) za kakovost življenja.
- Zagotavljanje prostorskih pogojev za trajnostno mobilnost.
- Ohranjanje obstoječih naravnih in ustvarjenih kvalitet prostora.
- Pomen trajnostne rabe prostora.

CILJ 4 »ZAGOTAVLJANJE PROSTORSKE IDENTITETE SLOVENIJE«

Splošno k ciljem:

- Kot najpomembnejši cilj je bil prepoznan **cilj 4.1 »Ohranjanje in izboljšanje prepoznavnosti prostora«**.

Ključni poudarki razprave:

- Ohranjanje kulturne dediščine, vključno s podvodno kulturno dediščino in nesnovno dediščino
- Ohranjanje naravnih delov morja in obale.

CILJ 5 »PROŽNOST / ODPORNOST IN PRILAGODLJIVOST NA SPREMENJENE RAZMERE«

Splošno k ciljem:

Na debati skupine 4 je bilo zelo izpostavljeno vprašanje, zakaj se cilj, ki ga je predlagal ZRSVN pojavlja v tabeli ciljev »strateški cilj 5: prožnost / odpornost in prilagodljivost na spremenjene razmere – horizontalni cilj«. Udeleženci so menili, da bi ta cilj moral biti krovni cilj vsega delovanja na morju in obalnem območju, v okvirju Strateškega cilja 1: »racionalen in učinkovit prostorski razvoj«.

Ključni poudarki razprave:

- Vzpostavitev prostorskega planiranja na podlagi jasno določenih razvojnih prioritete ob upoštevanju načel trajnostne rabe virov.
- Večina ciljev je pomembnih na mednarodni ravni!
- Pomen samoskrbe kot razvojnega načela.

Priporočila:

Zagotoviti udeležbo/sodelovanje tudi drugih ključnih resorjev (SVRT, MGRT – turizem).

Priporočila M. Bricelj, MOP, posredovana po delavnici:

1. BISTVO: Menim, da se je pri »izpolnjevanju« zelo obsežnih in po vsebini kompleksnih preglednic večina udeležencev »izgubila« oz osredotočila na postopke, metode, tehnike... in manj, če sploh, na ključne »strateško pomembne cilje za razvoj Slovenije na obali in morju Jadrana«.
2. Menim, da so (oz naj bi bili v javnem interesu) glavni cilji Slovenije na Jadranu:
 - a) prost dostop do odprtega morja/mednarodnih voda in njih trajnostna raba (vključno z morskim dnom)
 - b) Trajnostno ribištvo, ki temelji na aktivnem (so)upravljanju z ribjimi jatami v ekoregiji Jadrana
 - c) celovito upravljanje z obalnimi in morskimi viri Jadrana s ciljem izboljšanja ekološkega stanja za večjo kakovosti življenja ljudi ob skupnem morju.
3. Sam nisem zaznal jasne in glasne podpore tovrstnim predlogom v diskusiji v mojem omizju (4). Zagotovo sem kriv sam ker sem bil v izražanju in predlogih premalo jasen. Zato ponavljam svoje predloge tudi na tem mestu.
4. Kot zaznaven napredek sem zaznal prepoznavanje pomena uporabe »zelenih in modrih koridorjev« kot kartografske kategorije za upoštevanje zelene in modre infrastrukture pri sodobnem načrtovanju trajnostnega razvoja na obali in morju (ICZM in MSP). Bistvo: uporaba teh kategorij omogoča načrtovanje območij »mešanih režimov rab« na obali in morju (in ne le ene rabe).

Predlogi:

1. Najti način, da ministrstva (oz njihovi predstavniki) podprejo/dopolnijo in verificirajo Cilje Slovenije na obali in morju (točka 5) in jih vgraditi v novo SPRS.
2. Za doseg navedenih Ciljev Slovenije pa uporabiti matriko oz. vse tehnike za čim bolj učinkovito upravljanje (governance: država/regija/lokalne skupnosti) z obalo in morjem.
3. Prostorsko načrtovanje je »le« ORODJE za doseganje željenih ciljev na državni in čezmejni ravni. V primeru morja in EU pravnega reda gre za upravljanje z morskimi območji in povodji, ki segajo tudi IZVEN državnih meja. Jasni cilji države na morju so zato primarnega pomena. Opredelimo jih in vse bo veliko lažje. Tudi priprava in izvajanje SPRS.

II. DEL DELAVNICE

II.1. Predstavitve rezultatov fokusnih skupin, ki se nanašajo na obalno območje

V procesu prenove SPRS so od oktobra 2016 do januarja 2017 potekale tematske delavnice za horizontalne in specifične teme funkcionalna urbana območja (FUO), podeželje in zelena infrastruktura, gorska in obmejna območja in prostorske možnosti za nizkoogljično družbo. Na podlagi razprav v fokusnih skupinah so bila prepoznana stična območja, za katera so se obravnavali najpomembnejši cilji prostorskega razvoja in ukrepi za doseganje ciljev prostorskega razvoja. Za območje slovenske obale (kopnega) so relevantne ugotovitve in usmeritve fokusnih skupin za urbana območja in suburbanizirana obmejna območja, ki se deloma pokriva tudi z suburbaniziranim podeželjem.

Izpostavljeni **pomembnejši cilji za urbana območja** so ustvarjanje pogojev za optimalno razporejanje in usklajenost dejavnosti in storitev v prostoru in časovno, konkurenčnost in primerljivost v ponudbi in storitvah z mesti in izven države, ker je nujna okrepitev podpore in osredotočenosti razvoja na mesta s krepitvijo vloge urbanih središč ter kvaliteta življenja v mestih in na podeželju, trajnostne mobilnosti; varnost življenja, kvaliteta okolja, bivalni pogoji in stanovanja; zagotavljanje prostorske identitete; oblike in modeli upravljanja (upravljanje mest) in pravočasno odzivanje, ukrepanje. Predlagani **prostorski ukrepi za urbana območja** so okrepitev vloge prostorskega načrtovanja, regionalno prostorsko planiranje, upravljanje z degradiranimi območji in ukrepi zemljiške politike.

Izpostavljeni **pomembnejši cilji za suburbanizirana obmejna območja** so racionalen in učinkovit prostorski razvoj – racionalna in inovativna raba virov (degradirana zemljišča); večja konkurenčnost slovenskih mest; konkurenčnost in primerljivost v ponudbi in storitvah z mesti izven države; povezovanje med mesti na regionalni ravni za doseganje kritične mase; kvaliteta in dostopnost do storitev javnega in javnega gospodarskega pomena (trajnostna mobilnost in kvaliteta okolja); ohranjanje prepoznanih naravnih in kulturnih sestavin okolja; skrb za ustvarjanje prostorskega reda, ohranjanje dediščine prostora in harmonične podobe krajine; oblike (modeli) upravljanja. Dodatno je za **suburbanizirano podeželje** izpostavljen pomembnejši cilj kvaliteta življenja v mestih in na podeželju.

Predlagani **prostorski ukrepi za suburbanizirana obmejna območja** so krepitev kadrov za prostorski menedžment in racionalno rabo prostora, ohranjanje kulturnih sestavin prostora, uvedba zakona o koncentraciji zemljišč v javni lasti, ki so predvidene ali zmožne biti zavarovana (identitetno pomembna zemljišča/objekti), usklajevanje prioritet za rabo prostora s poudarkom na racionalni rabi prostora (preveritev stavbnih zemljišč v planih), spodbujanje kombiniranih (mešanih) rab prostora, spremljanje sprememb v prostoru, ažuriranje in posredovanje javnosti in uporabnikom. Dodatno so za **suburbanizirano podeželje** izpostavljeni prostorski ukrepi vzpostavitev regionalnega planiranja; prostorski red in zemljiška politika.

II.2 Povzetek razprave v skupinah na podlagi vprašanj in zaključki

➤ S kakšnimi/katerimi ukrepi bi dosegli prostorski cilj?

Podajamo pregled **dodatnih ukrepov k ciljem**, ki so jih podale delovne skupine:

CILJ 1 »RACIONALEN IN UČINKOVIT PROSTORSKI RAZVOJ«

Cilj 1.1.2 »Povezanost središč s prometno infrastrukturo, ki ustreza njihovi vlogi središča v policentričnem urbanem sistemu«:

- Povezati pristanišče na letališče / letališča (za manjša kargo letala).

Cilj 1.2 »Varčna in vzdržna raba virov in prostora«:

- Možnost kompenzacij območij.

Cilj 1.2.1 »Trajnostno ravnanje z vodnimi viri«:

- Pitna voda: zagotoviti lastne (državne) vire pitne vode – samooskrba in ne biti odvisen od tujih virov (Hrvaška.)
- Razsoljevanje za namakanje in čiščenje površin.
- Varstvo vira pitne vode.

Cilj 1.2.2 »Zagotoviti enakomeren in zanesljiv dostop do trajnostnih in sodobnih virov energije«:

- Preveritev potenciala plina (v morskem dnu), vetra in solarne energije (plimovanje – študije so že bile narejene in ni ustrežno).

Cilj 1.2.3 »Zagotoviti ustrezen sistem ravnanja z odpadnimi vodami in odpadki«:

- Ukrepi za ravnanje z odpadki z ladij (urejeno s predpisi pristanišča).
- Ureditev kanalizacijskega sistema na podeželju (vplivi onesnaženja segajo do obale in morja).
- Regionalna deponija odpadkov (je ni).

Cilj 1.4 »Zmanjševanje ranljivosti prostora oz. izpostavljenosti prebivalstva in infrastrukture naravnim in drugim nesrečam, vključno s podnebnimi spremembami in njihovimi posledicami«:

- Ustrezni zaščitni ukrepi glede na tveganja za že zgrajene objete.
- Upoštevanje prostorskih omejitev / naravnih omejitev pri umeščanju v prostor.
- Upoštevanje gradbenih zahtev.

CILJ 2 »VEČJA KONKURENČNOST SLOVENSkih MEST«

Cilj 2.1 »Primerljiva opremljenost slovenskih mest s ponudbo in storitvami ter dobra infrastrukturna povezanost z evropskim in regionalnimi središči«:

- Zagotovitev pogojev za vzpostavitev turistične infrastrukture na morju (npr. otok v Izoli).

Cilj 2.2 »Strateško povezovanje med mesti za krepitev mednarodne konkurenčnosti«:

- Izkoristiti »platformo« EUSAIR za boljše državno in medobčinsko sodelovanje.

Cilj 2.3 »povezati in okrepiti območja koncentracij središč mednarodnega pomena (lj, mb, kp) in središč, ki imajo potencial za čezmejna središča/povezovanje (mb, kp, ng, koroško somestje, ...)«:

- instrument za okrepitev območij na čezmejni ravni je tudi EZTS/EGTC.

Cilj 2.4 »Dobra infrastruktura povezanost z evropskimi in regionalnimi središči«:

- Zagotovitev pogojev za diverzificiran pomorski in letalski potniški promet v obalnih mestih (Koper, Piran, Izola, Ankaran).

CILJ 3 »KAKOVOST ŽIVLJENJA V MESTIH IN NA PODEŽELJU«

Cilj 3.1.2 Okrepiti funkcije zelenega sistema v mestih in funkcionalnih urbanih območjih v navezavi na zeleno infrastrukturo:

- Ohranjanje obstoječih naravnih in ustvarjenih kvalitet prostora.

- Preusmeritev obstoječih aktivnosti v trajnostno rabo.

Cilj 3.1.4 Zmanjševanje potrebe po mobilnosti, prometu, spremenjene potovalne navade in izboljšana dostopnost:

- Zmanjšanje priveznih mest (z namenom zmanjšanja števila plovil – v skladu z nosilno kapaciteto okolja).
- Regulacija turističnih plovil.
- Conacija na morju (glede različnih rab, kje se dopušča plovila in katera).
- Integracija upravljanja mobilnosti (mehki ukrepi) v prostorsko načrtovanje (npr. mobilnostni načrti).
- Zagotavljanje trajnostne mobilnosti skozi pogoje za načrtovanje, umeščanje v prostor.
- Bolje razdelani ukrepi – pregledati ukrepe znotraj celostnih prometnih strategij.
- Vključevanje (regij in občin) CPS v prostorske akte na regionalni in lokalni ravni.
- Mešana in zgoščena raba prostora.
- Dostopnost do glavnih središč s hitrim in učinkovitim JPP.

Cilj 3.1.7 Javna dostopnost morja in obale:

- Evidentiranje stanja
- Ustrezno načrtovanje prostora na obali
- Proaktivno iskanje rešitev za neustrezne rabe (ki niso vezane na morej – umikanje)
- Nadzor nad upoštevanjem/izvajanjem cilja
- Ozaveščanje – vključevanje lokalnega prebivalstva v načrtovanje in upravljanje

Cilj 3.1.8 Izboljšanje dostopnosti do družbenih dejavnosti:

- Učinkovito vzpostavljen državni prostorski red

3.2 Izboljšati pogoje za lokalno gospodarstvo, ki temeljijo na lokalnih/regionalnih teritorialnih kapitalih:

- Stimulacija lokalnega gospodarstva.
- V pomorskem načrtu se opredeli potencialna območja za marikulturo (preveritev izvedbe, možnost separacije).

Cilj 3.2.1 Usmerjanje gospodarstva za zagotavljanje kakovosti življenja:

- Pred načrtovanjem pripraviti ustrezne analize
- Spremljanje stanja

CILJ 4: ZAGOTAVLJANJE PROSTORSKE IDENTITETE SLOVENIJE

Cilj 4.1 Ohranjanje in izboljšanje prepoznavnosti prostora:

- Ohranjanje kulturne dediščine, vključno s podvodno kulturno dediščino in nesnovno dediščino.
- Ohranjanje naravnih delov morja in obale.

CILJ 5: PROŽNOST / ODPORNOST IN PRILAGODLJIVOST NA SPREMENJENE RAZMERE –

HORIZONTALNI CILJ

Cilj 5.1.2 »Izvajanje pomorskega prostorskega načrtovanja (izvajanje Direktive 2014-89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje)«:

- Modri in zeleni koridorji kot planska kategorija. Treba je vzpostaviti / opredeliti območja z režimi (modri in zeleni koridorji).
- Preventivno načrtovanje!
- Iskanje sinergij, večnamenska raba.

- Fleksibilnost sistema izobraževanja in uprav na vseh administrativnih ravneh.

Cilj 5.2.2 »Celovit pristop k upravljanju zavarovanih območij«:

- Priprava registra (karte) vseh zavarovanih območij.
- Ovrednotenje različnih sistemov varovanja / varstvenih režimov.
- Nova conacija – uvedba enotnega sistema varovanja območij oz. enotnih stopen (razredov) varovanja za različne tipe zavarovanih območij.
- Skupni načrt za zavarovana območja.

Cilj 5.3: »Zmožnost odzivanja -pravočasno odzivanje, ukrepanje«:

- Izdelava načrtov tveganj na vseh ravneh za vse vrste tveganj.

Cilj 5.4 »Participacija«:

- Izobraževanje javnosti o participaciji, postopkih prostorskega načrtovanja.
- Priporočila, smernice za vključevanja splošne javnosti .
- Opredelitev meril (in omejitev) za vključevanje splošne javnosti (npr. pravila za oblikovanje / vključevanje civilnih iniciativ).

Cilj 5.6 »Določitev prioritet razvoja / Rangiranje ukrepov SPRS 2050«:

- Časovni načrt izvajanja ukrepov SPRS.
- Načrt nosilcev izvajanja SPRS.
- Finančni načrt izvajanja SPRS.

Ministrstvo bo predlog za vzpostavitev modrih in zelenih koridorjev pri cilju **5.1.2 »Izvajanje pomorskega prostorskega načrtovanja (izvajanje Direktive 2014-89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje) obravnavalo v sklopu zelene infrastrukture, kjer bo upoštevalo modre koridorje (npr. reke, morje) in zelene koridorje kot koridorje zelenih sistemov (npr. gozdovi, zavarovana območja, izjemne krajine).**

➤ **Katero politiko resorja in v kolikšni meri bi bilo treba prilagoditi za izvajanje prostorskega cilja?**

Prva skupina je predlagala, da se navede vse ukrepe drugih resorjev. V kolikor so vsi ukrepi resorjev na enem mestu, potem je mogoče oceniti, ali ustvarjajo sinergije ali pa so v konfliktu in bi jih bilo potrebno prilagoditi. Ob poročanju je bil predlog sprejet tudi s strani ostalih skupin.

V razpravi o pomenu politik za izvajanje ciljev prostorskega razvoja za cilja 3 »kakovost življenja v mestih in na podeželju« in 4 »zagotavljanje prostorske identitete Slovenije« in cilj 5 »prožnost / odpornost in prilagodljivost na spremenjene razmere« ni bilo prepoznanih politik, ki bi jih bilo potrebno prilagoditi.

CILJ 1 »RACIONALEN IN UČINKOVIT PROSTORSKI RAZVOJ«

Za izvajanje ciljev prostorskega razvoja so bile obravnavane naslednje politike, vezane na prostorski razvoj:

- **Prometna politika** z ukrepi Strategije razvoja prometa v Sloveniji.
- **Okoljska politika**, predvsem Operativni program ravnanja s pitno vodo, Operativni program za odvajanje in čiščenje odpadnih voda, Ukrepi NUMO – Načrt upravljanja z morskim okoljem, Ukrepi iz Načrta zmanjševanja poplavne ogroženosti.
- **Kmetijska politika** s Strategijo za namakanje in študijo o obstoječih območjih drstišč, saj lahko nova območja prispevajo k spremembi mej območij dosedanjih ribjih rezervatov.
- **Energetska politika**, ki mora zagotoviti strokovne podlage za preveritev potencialov morja za različne rabe energije. Za prostor so relevantni ukrepi EKS, AN-OVE, AN-URE.
- Za razvoj območij na podlagi prostorskih/teritorialnih potencialih (specializacija) je potrebno zagotoviti strokovne podlage resorjev.

CILJ 2 »VEČJA KONKURENČNOST SLOVENSkih MEST«

Za izvajanje ciljev prostorskega razvoja je pomembna **prometna politika** za zagotovitev pogojev za diverzificiran pomorski in letalski potniški promet v obalnih mestih (Koper, Piran, Izola, Ankaran).

➤ **Ali in kako bi k izvajanju prispevalo mednarodno / čezmejno povezovanje? Bi okrepilo ali oslabilo izvajanje prostorskega cilja? Kdo bi morali biti nosilci povezovanja?**

Nosilci povezovanja so vedno pristojen resor (prostor, okolje, narava, obramba, zaščita in reševanje, šolstvo, promet, energetika, zunanje zadeve). V razpravi so bile naštetne različne meddržavne komisije, Slovenija in Furlanija Julijska Krajina, Generalna skupščina za ribištvo v Sredozemlju (določanje ribiških kvot, delovna telesa pri Konvencijah).

IV. ZAKLJUČKI:

Delavnica predstavlja nadgradnjo vsebinske razprave prve delavnice fokusne tematske skupine iz maja 2017 o prednostih, slabostih, priložnostih in nevarnostih prostorskega razvoja na morju in obali, o viziji prostorskega razvoja ter o obstoječih konfliktih in sinergijah na morju in obali. Obravnava ciljev in ukrepov prostorskega razvoja na morju in obali je potekala ob upoštevanju usmeritev Makroregionalne strategije EU za Jadransko-jonsko regijo (EUSAIR), v luči izvajanja Direktive 2014/89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje in Protokola o celovitem upravljanju obalnih območij v Sredozemlju.

V razpravi fokusne skupine sta bila kot ključna ukrepa za doseganje ciljev prostorskega razvoja prepoznana **priprava pomorskega prostorskega načrta** in **vzpostavitev integralnega upravljanja obalnega območja**, ker predstavljata nujno izhodišče za vsa čezmejna usklajevanja interesov v prostoru. Za uspešno usklajevanje razvojnih in varstvenih potreb na morju in obali je pomembno stalno sodelovanje ključnih deležnikov. V nadaljnjo razpravo o prostorskem razvoju na morju in obali pa je nujno sodelovanje resorja, pristojnega za turizem. Pomembna je tudi krepitev mednarodnega in čezmejnega sodelovanja, saj je prostor slovenskega morja in obale medsebojni soodvisnosti s širšim čezmejnimi in mednarodnim prostorom.

**PRILOGA 1: Dopolnjen osnutek vizije po razpravi v tematski fokusi skupini morje in obala,
29. 5. 2017 in 30. 8. 2017**

**PRILOGA 2: Preglednice s cilji in ukrepi za doseganje ciljev prostorskega razvoja Slovenije,
dopolnjeni na drugi delavnici fokusne skupine**

PRILOGA 1: Dopolnjen osnutek vizije po razpravi v tematski fokusi skupini morje in obala, 29. 5. 2017 in 30. 8. 2017

Slovenija je varna država, ki zagotavlja blaginjo in zadovoljstvo prebivalcev v zdravem okolju mozaične krajine. Ljudje živijo v tesnem stiku z naravo in morjem.

Dediščina je dobro vključena v življenje skupnosti in predstavlja navdih za trajnostni in civilizacijski razvoj države. Slovenija je energetska samooskrbna. V gospodarstvu prednjačijo visoka tehnologija, v trajnostni razvoj usmerjene dejavnosti in čista industrija, ki uporablja zelene tehnologije ter načela krožnega gospodarstva. Državljeni so ponosni na prostorsko identiteto Slovenije na njenih raznolikih območjih: gričevnatih, gorskih, morskih, obalnih in ravninskih ter podeželskih in urbanih. Skupaj z drugimi deležniki in strokovnjaki sodelujejo pri oblikovanju in izvajanju javne politike urejanja prostora.

Slovenska mesta in naselja so urejena in prijetna za življenje. So vozlišča dogajanja, interakcij, delovnih mest, tehnološkega napredka in storitev. Njihovo upravljanje je participativno in trajnostno naravnano z upoštevanjem prostorskih in klimatskih danostih, na podlagi katerih vzpostavljajo samooskrbo s hrano, vodo in energijo ter na naravnih procesih temelječe tehnološke in upravljalne rešitve za vsakodnevne izzive. Odlikuje jih moderna in dobra arhitektura ter visoka kakovost bivanja v novo zgrajenih in prenovljenih stavbah. Javni prostori so zeleni, urejeni in živahni. Prebivalci imajo ob vsakem času zagotovljen dostop, elektronsko, peš, s kolesom ali javnim potniškim prometom, do vseh potrebnih storitev.

Osebna vozila so redka. V poselitveni strukturi prevladujejo manjša naselja in nekaj večjih urbanih centrov, ki med seboj dobro sodelujejo in se povezujejo pri reševanju skupnih izzivov. Proces suburbanizacije se zaustavlja. Dnevne migracije so se zaradi bližine zaposlitvenih centrov občutno zmanjšale.

Prebivalci so dobro mobilni in za to uporabljajo najnovejša prevozna sredstva, ki omogočajo hitro, zanesljivo, varno in okoljsko neoporečno dostopnost na kopnem in morju. Železniško omrežje je razvejano in podprto z visoko tehnologijo in sodobnimi vlaki. Železniški promet je urejen, pogost in hiter. Transzitni tovorni promet poteka od vstopnih točk na morju in na kopnem po železnici. Poselitev ustvarja prepoznaven red v prostoru, pri čemer izhaja iz izkušenj tradicionalnega graditeljstva

Na podeželju so kmetijska zemljišča skrbno obdelana in omogočajo dobro prehransko samooskrbo države, ob tem pa se ohranja tudi lokalno/regionalno značilno podobo krajine in biotsko raznovrstnost. Mesta in naselja se dnevno oskrbujejo z lokalno pridelano hrano. Gozdovi ter kopenske in morske vode so ključne za okoljsko kakovost prostora. Ohranjeni naravna in kulturna krajina sta temelj za turizem, ki s tem krepi prepoznavnost Slovenije v

širšem prostoru kot zelene, zdrave in aktivne države. Naravni viri so ustrezno zaščiteni, njihova raba za gospodarski razvoj je vzdržna in dimenziornirana tako, da omogoča regeneracijo obnovljivih virov na kopnem in na morju. Slovenske prostorske prednosti in potenciale krepimo v povezovanju z drugimi državami in skupnostmi v interesnih mrežah v čezmejnem, regionalnem, evropskem in globalnem okviru.